

Datum
2023-05-30

Diarienummer
VON-2023/252.119

Handläggare
Maria Jonsson
08-535 378 47
Maria.Jonsson@huddinge.se

Vård- och omsorgsnämnden

Svar på motion - Inför öppen bokföring med privata välfärdsutövare enligt LOV av Nujin Alacabek (V), Niklas Bougt (V), Malin Ahlgren (V), Robert Forsman (V), Britt Björneke (V) och Auburn Daniels (V)

Förslag till beslut

Vård- och omsorgsnämnden beslutar att anta förvaltningens tjänsteutlåtande, daterat 2023-05-30, som sitt yttrande i ärendet.

Sammanfattning

Vänsterpartiet har lämnat in en motion med förslag om att införa så kallad öppen bokföring för välfärdsföretag inom vård och omsorg som har avtal enligt lag om valfrihetssystem, LOV. Vård- och omsorgsnämnden har ombetts att yttra sig över motionen.

Enligt motionärerna skulle öppen bokföring innebära att kommunen i egenskap av beställare har rätt att ta del av bokföring och andra redovisningssystem hos varje privat utförare. Ett sådant system skulle enligt motionärerna dels ”tämja” vinstmotivet och dels öka transparensen gentemot politiker.

Förvaltningen delar intentionen i motionen om att offentliga medel ska användas för att tillgodose behoven hos personer inom vård- och omsorg. Däremot menar förvaltningen att det i dagsläget saknas förutsättningar för att införa ett sådant krav i avtalen med utförare inom valfrihetssystemen. Själva begreppet öppen bokföring behöver förklaras mer ingående och syftet behöver fastslås så att det råder enighet kring vad som avses, hur en granskad bokföring ska bedömas och vad som kan anses vara en acceptabel nivå på vinstuttag.

Det faktum att det saknas ett regelverk eller andra vedertagna rekommendationer kring hur krav på öppen bokföring skulle vara utformat och på vilket sätt ett sådant krav bör hanteras av kommunen både i samband med kravställande och vid uppföljning gör, menar förvaltningen, att motionen inte kan tillstyrkas.

Beskrivning av ärendet

Vård- och omsorgsnämnden har ombetts att yttra sig över en motion från vänsterpartiet. Motionärerna yrkar att Huddinge ska införa öppen bokföring för

HUDDINGE KOMMUN

Postadress
Huddinge kommun
Socialförvaltningen
141 85 Huddinge

Besök
Gymnasietorget 1

Tfn vxl 08-535 300 00

sof@huddinge.se
www.huddinge.se

Datum
2023-05-30

Diarienummer
VON-2023/252.119

verksamheter inom vård- och omsorg som har avtal enligt lag om valfrihetssystem (LOV).

Öppen bokföring innebär att kommunen i egenskap av beställare har rätt att ta del av bokföring och andra redovisningssystem hos varje enskild utförare. Ett sådant system skulle enligt motionärerna dels ”tämja” vinstmotivet och dels öka transparensen gentemot politiker. På så sätt menar motionärerna att politiker i sin tur kan garantera medborgarna att kommunen har kontroll över vad skattepengarna används till.

Motionärerna menar vidare att nivån på vinstmarginalen med det system som föreslås blir en avtalsfråga vid upphandling och på så sätt ett aktivt styrinstrument. Öppen bokföring, menar motionärerna, kommer att ha en självreglerande effekt på övervinster i välfärden.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen ställer sig i sak positiv till intentionen i motionen det vill säga att offentliga medel ska användas för att tillgodose behoven hos personer inom vård- och omsorg och att öppen bokföring samtidigt skulle kunna ha en preventiv verkan gentemot oseriösa företag.

Huddinge har idag en väl fungerande och omfattande uppföljning av privata utförare. Det som enligt förvaltningen behöver stärkas ytterligare är möjligheten för kommunen att säga nej till företag redan i samband med ansökan, alltså att stoppa oseriösa företag redan innan de kommer in i systemet.

Idén att tillämpa öppen bokföring i samband med upphandling av välfärdstjänster är inte ny. I en debattartikel i Svenska dagbladet hösten 2022 skriver Tobias Johansson-Berg, fil dr i offentlig förvaltning och professor i företagsekonomi vid Mälardalens universitet, att det vore bättre att göra företagets bokföring öppen än att stoppa övervinster inom privata välfärdsföretag. Idén har även framförts av andra, bland annat socialdemokraterna som redan 2012 lyfte krav på öppen bokföring som ett alternativ till att helt stoppa vinsterna i välfärden.

Även det som framförs i boken Hemtjänstmaffian¹ tyder på att kontrollen av privata utförare behöver skärpas. Författarna till boken har kartlagt fusk inom hemtjänst i framför allt Stockholmsområdet och det är ingen positiv bild som redovisas. Boken avslutas med en lista över 66 företag där kommuner hävt avtalen på grund av fusk sedan 2013. Huddinge kommun hävde avtalen med fyra av dessa företag mellan åren 2017-2019.

I mål och budget 2023 finns ett särskilt avsnitt om finansiering av framtidens välfärd. För att klara det behöver verksamheterna effektiviseras och arbetssätt behöver utvecklas med målet att behålla en god kvalitet samtidigt som varje skattekrona ska användas på bästa möjliga sätt. Detta gäller förstås både kommunens egna verksamheter och upphandlade leverantörer inom vård- och omsorg.

¹ Martinsson & Klingberg, Hemtjänstmaffian, (Atlas 2021).

Datum
2023-05-30

Diarienummer
VON-2023/252.119

Svårigheter med att genomföra förslaget

Krav på öppen bokföring har, såvitt förvaltningen känner till, inte tidigare ställts vid upphandling av välfärdstjänster och har därför aldrig prövats rättsligt. Enligt förvaltningen är det problematiskt att det saknas nationella riktlinjer eller motsvarande rekommendationer kring hur ett sådant krav skulle formuleras vid upphandling av välfärdstjänster. Det saknas en mer ingående förklaring av begreppet där det framgår vad öppen bokföring innebär rent konkret. Syftet behöver förklaras och fastslås så att det råder enighet kring vad som avses, hur en granskad bokföring ska bedömas och vad som kan anses vara en acceptabel nivå på vinstuttag. Förvaltningen bedömer att det också behöver framgå på vilket sätt öppen bokföring i så fall skulle förhålla sig till lagen (2018:558) om företagshemligheter.

Förvaltningen menar därför att det idag saknas förutsättningar för att införa krav på öppen bokföring. Det finns inget regelverk eller andra vedertagna rekommendationer kring hur ett sådant krav skulle vara utformat och på vilket sätt ett sådant krav bör hanteras av kommunen både i samband med kravställande och vid uppföljning. Därför kan motionen inte tillstyrkas.

Det finns också en risk med att ställa krav i upphandlingar som kan anses oproportionerliga i förhållande till leverantörers tillträde till marknaden. Även av detta skäl menar förvaltningen att nationella riktlinjer behövs för att förslaget ska gå att genomföra.

Om det i framtiden skulle införas nationella krav på öppen bokföring, såsom motionärerna föreslår, ställer det stora krav på resurser både i form av tid och specifik kompetens inom kommunen för att kunna granska, bedöma och förstå ett företags bokföring. De resurserna och den kompetensen saknas idag.

Ekonomiska och juridiska konsekvenser

Eftersom förvaltningens förslag är att nämnden inte ska föreslå kommunfullmäktige att tillstyrka motionen får inte förslaget inte några ekonomiska eller juridiska konsekvenser för nämnden.

Jenny Swärd
Socialdirektör

Christine Salemka Carlsén
Tillförordnad biträdande socialdirektör

Bilagor

1. Remissmissiv
2. Motion – Inför öppen bokföring med privata välfärdsutförare enligt LOV (V)

Beslutet ska skickas till

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsens förvaltning, Björn Rosborg